

Kronika

Damir Horga

TRENUTAK SADAŠNJOSTI U UČENJU JEZIKA

Savjetovanje Hrvatskog društva za primijenjenu lingvistiku, Zagreb, 16. i 17. travnja 1993.

Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku održalo je redovito godišnje savjetovanje 16. i 17. travnja 1993. u Zagrebu. Središnja tema savjetovanja bila je »*Trenutak sadašnjosti u učenju jezika*«. Za tako široko određenu temu moglo se prepostaviti da će potaknuti relativno raznorodne radove i da će mnoga pitanja biti tek naznačena, ali ne i dublje raščlanjena. Ta se prepostavka pokazala opravdanom. Naime, organizatori savjetovanja mogli su se u odabiru teme odlučiti za neku usku temu koja će privući manji broj stručnjaka koji se njome bave, ali će zato tema biti dublje i svestranije obradena. Smatramo da su organizatori dobro učinili što su u ovom trenutku odabrali temu bez većih ograničenja i tako ponudili većem broju stručnjaka da iznesu rezultate svoga rada, a i svakom od sudionika da pronađe ponešto zanimljivo za svoj znanstveni i stručni ukus.

Povezano s rečenim teško je bilo pronaći veći broj izlaganja koja bi činila tematske cjeline. Tako i u ovom prikazu nećemo tražiti velike zajedničke nazivnike za pojedine skupine izlaganja već ćemo objediniti ona izlaganja koja čine nedvojbene tematske cjeline.

Na savjetovanju su izložena 32 referata.

Damir Kalogjera je govorio o specifičnostima promjena u engleskom jeziku pod utjecajem izvanjskih, nešilingvističkih, faktora, upozorivši kako i o tim činjenicama razvoja jezika valja voditi brigu u nastavi što zahtijeva njezinu neprestanu aktualizaciju. Maja Bratanić je upozorila na sve zamke koje čekaju nastavnika stranog jezika koji mora biti ne samo prijenosnik jezičnih već i kulturoloških osobitosti strane zemlje. Nada Šabec izložila je mogućnosti učenja stranog jezika kroz kulturološke razlike među jezicima na razini humor-a. Dora Maček zalaže se za izravnu kulturnu razmjenu s drugim malim narodima, i to na jezicima tih naroda, a ne posredstvom velikih jezika što onda nameće i potrebu učenja jezika malih naroda. Vesna Požgaj-Hadži razmatra utjecaj osamostaljenja Hrvatske i Slovenije na učenje hrvatskog u Sloveniji i učenje slovenskog u Hrvatskoj i zalaže se za provođenje zajedničkih kontrastivnih projekata na tom planu.

Višnja Anić, razlikujući sredstva (postupci u kojima učenik prepoznaće jezični cilj nastave) i ciljeve (koje učenik prihvata kao autentičnu komunikaciju), zahtijeva da se u nastavi vodi briga o njihovu pravom odnosu. Mirjana Bonačić je pokazala kako se učenje jezika odvija između znanja kao kategorija i pojmove vezanih za jezik i predmetno područje i vještina analize diskursnih svojstava jezika.

Yvonne Vrhovac anketiranjem učenika određuje profil dobrog učitelja stranog jezika u današnjim uvjetima nastave. Jelena Mihaljević Digunović eksperimentalnom procedurom promatra odnose između učenikova stava prema nastavi, nastavniku, učenju stranog jezika i motivaciji s jedne strane i dobi, spola i uspješnosti učenika, s druge. Ljubica Črnivec razmatra odnose tradicionalne metodologije nastave stranih jezika i tzv. alterna-

tivnih metoda (lingvistička psihodramaturgija i sugestopedija), *Gorana Bikić* ispituje motiviranost studenata za učenje francuskog pomoću različitih kompjutorskih programa i zaključuje da je to korisna dopuna ostalim oblicima nastave. *Sanja Čurković Kalebić* bavila se ulogom različitih oblika pitanja u poticanju govorne komunikacije na različitim razinama nastave stranih jezika.

Učenje izgovora stranog jezika razmatraju *Nataša Desnica Žerjavić* opisom različitih sustava izgovornih pogrešaka, osobito onih na najvišim razinama vladanja stranim jezikom, a *Damir Horga* prikazom razvoja utjecaja fonetike kao znanosti na učenja stranih jezika i pogleda na važnost usvajanja dobrog izgovora stranog jezika.

Tri su se izlaganja bavila učenjem stranog jezika u ranoj dobi. *Sonia Bičanić* je prikazala svoj novi nastavni materijal »The Dino Book« (pjesme, igre i zagonetke), *Vida Nikpalj* je iznijela primjer upotrebe dramatizacije u nastavi engleskog jezika, a *Danka Singer* i *Daška Domljan* su eksperimentalno proučile odnose kratkotrajne i dugotrajne motivacije za učenje stranog jezika u djece rane dobi.

Izlaganja o pitanjima jezika struke u različitom su se stupnju otklonila od osnovne teme savjetovanja, tj. pitanja učenja stranih jezika. *Juraj Božičević* je na primjeru nazivlja iz mjerena i automatskog vođenja pokazao kako se sustavno i prema kojim kriterijima stvara hrvatsko nazivlje za određeno znanstveno područje. *Boris Pritchard* na primjeru leksikalizacije pojma »vjetar« u stručnom englesko-hrvatskom pomorskom rječniku utvrđuje istovjetnost i razlike između dvaju leksičkih sustava i ističe korisnost enciklopedijskog pristupa u učenju vokabulara jezika struke. *Milica Gačić* kompjutorski analizira učestalost izraza s osnovom »crim« u engleskom u području kriminalističkih znanosti i navodi mogućnosti primjene rezultata analize u nastavi, a *Silvija Šetina* u području proizvodnog strojarstva analizira engleske kolokacije s riječju »metal«. *Anuška Štambuk* usporeduje sufiksalne tvorbene obrasce u hrvatskim ekvivalentima engleskih elektroničkih naziva na -er i -or te otkriva pravilnosti u tom sustavu kao uzor za nove slučajeve tvorbe. *Zjena Čulić* pronalazi u znanstvenom radu kao izrazito formaliziranoj diskursnoj cjelini one elemente koji mogu voditi k razvijanju strategija prevođenja s engleskog na hrvatski. Konačno, u toj skupini izlaganja *Alka Kravac* ističe važnost poznavanja principa odabira ključnih riječi ne samo kao prihvaćene procedure u znanstvenom tekstu, već i kao nastavnog postupka u učenju jezika struke.

Nešto općenitiji teorijski radovi bili su radovi *Marina Andrijaševića*, koji, analizirajući rezultate kreolistike i metodike stranih jezika, nalazi da međujezik učenika stranog jezika pokazuje u stanovitoj mjeriobilježja pseudosabira, tj. pojednostavljenog jezičnog sustava sa stalnim mijenama, *Melite Kovačević*, koja razmatra odnose čovjek — komunikacija — jezik i tvrdi da ove tri sastavnice uvijek međusobno djeluju jedna na drugu te razmatra kakvi ti utjecaji mogu biti, i *Marte Ljubešić*, koja razmatra pitanja usvajanja hrvatskog jezika kod djece s posebnim govornim poteškoćama.

Tri se izlaganja bave nekim pitanjima suvremenog hrvatskog jezika i nisu u neposrednoj vezi s učenjem jezika. *Naima Balić* analizira nazivlje poduzeća, tvrtki, prodavaonica i trgovina u Zagrebu i konstatira da se nepotrebno uvode tuđice kao odraz pomodnosti što kvari hrvatski jezik. *Ivica Horvatić* analizira uporabu riječi »sport« i »šport« od 1879. godine kada se riječ pojavila u našem tisku i nalazi sociolingvističku opravdanost za jednu ili drugu varijantu. *Snježana Kordić* na primjeru učestalosti pojavljivanja pojedinih svojstava relativne rečenice ilustrira razlike među novinskim, znanstvenim, administrativnopravnim i književnim stilom.

Ta je posljednja skupina izlaganja bila dobra spona s temom okruglog stola: *Pitanja jezične terminologije* koji je održan u okviru savjetovanja. Voditeljica rasprave je bila *Maja Bratanić*, a njeni sudionici: *Stjepan Babić*, *Dalibor Brozović*, *Vladimir Ivir*,

Tomislav Ladan, Bulcsú László, Ivo Pranjković, Josip Silić i Dubravko Škiljan. Iako bi zanimljivost teme i sastav sudionika zahtijevao opširniji prikaz jer se tema zapravo proširila u raspravu o sadašnjem trenutku hrvatskog jezika možda se on može sažeti u dva suprotstavljana stajališta koja su se pokazala tijekom rasprave. Jedno je stajalište da se hrvatski u novim demokratskim uvjetima oslobođio unitarističkih stega i da su promjene rezultat iskazivanja njegove prave prirode, da je pritisak bio tako dugotrajan i silan da su i reakcije na njega burne. Drugo je stajalište da su mnoge promjene usiljene i nametnute trenutnim potrebama, da znače arhaizaciju jezika i nazadak u njegovu razvoju, da ima previše preskriptivizma, da se rad na jezičnoj kulturi ograničava na leksičkoj razini, da postoji osjećaj nesigurnosti kod lektora koji profesionalno brinu o jeziku. Umjereni i pomirbeno zazvučale su misli da će se burni proces promjena kroz koje prolazi hrvatski jezik s vremenom svesti na pravu mjeru.

Osim radnog dijela, savjetovanje je imalo i svoj svečarski trenutak, jer je obilježen 60. rođendan prof. dr. Damira Kalogjere, i.o čijem je stručnom, znanstvenom i nastavnom radu govorio Vladimir Ivir. Budući da je u prošlom broju »Stranih jezika« objavljen intervju s prof. dr. Kalogjerom, koji će ga najbolje predstaviti, ovom se prigodom samo još jednom pridružujemo čestitkama.

Organizatori (*Marin Andrijašević, Maja Bratančić, Maslina Ljubičić, Dora Maček, Mirjana Vilke, Yvonne Vrhovac*) su i ove godine zavrijedili čestitke za bogat i sadržajan program, za obećanje da će tiskati zbornik radova savjetovanja i, napokon, za to što su stvorili okružje za stručne i prijateljske susrete u čemu tradicionalni koktel nije bio najmanje važan element.